

Nú koma tey stóru ferðamannaskipini

Oddagrein

HETTA er tann tíðin, tá stóru ferðamannaskipini leggja leiðina til Føroya. Sum so er einki nýtt í hesum, tí ferðamannaskip hava vitjað í Føroyum á nærum hvørjum sumri langt langt aftur í tíðina.

MEN alt broytist og so er eisini við hesum. Skipini gerast fleiri og størri, og hetta merktist so eisini her hjá okkum. Nú skal ein ikki gera alt upp í pengum, men tað er ein veruleiki, at ferðamannaskipini, geva sitt ikast til samfelagshúshaldið, um ikki talan er um so nógv kortini. Men tó eiga vit ikki at undirmeta týðningin hesi ferðamannaskipini hava fyr lantið.

EITT er tað, at Tórshavnar Havn, har tey flestu skipini koma, fær væl av inntøkum frá hesum skipum. Annað er, at mongu ferðafólkin, sum fara í land, leggja eisini nakað eftir seg hjá handlum og fyrirtakssemi sum heild. Mong fólk í landi skulu til at taka sær av hesum ferðafólkunum, og ein má siga, at her er bygd upp ein ekspertisa, sum vit ikki eiga at undirmeta heldur. Fólk innan ymisk yrki hava bygt upp drúgvur royndir, og tað er greitt, at tess betur hesi fólk gera sitt arbeiði, tess størri týðning fáa hesar vitjanir fyr okkum sum ferðamannaland.

TAÐ hevur nógv at siga, at væl er skipað fyr og alt gongur, sum tað eigur. Vit hava varhugan av, at vit her eru sera væl fyr, tí talan er um fólk, sum duga væl at skipa fyr. Sum nakað nýtt verður nú eisini farið umboð á stóru ferðamannaskipini við tænstuveitingum, og dømi um, at hetta riggar væl, var tá stóra ferðamannaskipið Crystal Symphony legði til bryggju í Havn í vikuni. Kunningarstovan og Føroya Banki høvdu fólk á staðnum, og hetta gav bæði ein internationalan og professionellán dóm. Nakað, sum vit føroyingar ikki eiga at undirmeta heldur, nú vit so fegin vilja hava fleiri ferðafólk henda vegin.

TAÐ er greitt, at hesi stóru ferðamannaskipini leggja nakað eftir seg, tá hugsað verður um, at ikki færri enn 24 av hesum skipum koma til Føroya um árið. Eisini er hetta eitt slag av ferðamannavinnu, sum kostar okkum litið. Her skulu ikki gerast fløgur ella stórvegis hávi burtur úr. Tað koyrir bara. Men okkara partur má so ikki liggja eftir, og tað ger hann heldur ikki. Vedrið kunnu vit so einki gera við. Eingin ivi er um, at tað verður gjørt nógv fyr at fáa enn fleiri skip henda vegin. Slík marknaðarføring er gull verd, og tí eiga bæði myndugleikar og ferðavinnan sum heild at taka saman hendur fyr at fáa so mong ferðamannaskip til lantið, sum til ber. Áhugavert kundi annars verið at sæð roknistykkið yvir, hvat t.d. tey 24 skipini og ferðafólkin leggja eftir seg í Føroyum í ár, og hvørja ávirkan hetta hevur á búskapin.

Lesarabrøv

Samfelag fyr øll

M.B.F. hevur síðan ár teirra brekaðu í 1981 arbeitt fyr at vinna brekaðum, blindum, deyvum, menningartarnaðum og øðrum saman við limafeløgum og foreldrabólkunum, at hesi skulu fáa mannsmandi lívskor at liva og virka á jøvnum støði við fólk, ið eru frísk. Tað hevur líka síðan tá verið arbeiðt við at fáa loyst atkomutrupulleikar og bústovnatrupulleikar og viðgerðartupulleikar og hvørs drúgt arbeiði liggur aftan fyr og nógv fundar- og skeivirsemi at menna foleikaevnini hjá oman fyr nevndu.

Tað vóru áhugaverdir fundir, ið MBF og felagið Javni, lmsfelagið menningartarnaðum at bata, skipaðu fyr í læraskúlahøllini 18. apríl, og 20. apríl á Hotel Hafnia, har atkomutrupulleikar og bústovnatrupulleikar vóru nógv umrøddir. Tað tyktist vera trupult at fáa kommunal- og landspolitikarar at skilja hesar trupulleikar, at ynskandi er at fáa við í kommunalu og landsætlanir, at hesir atkomutrupulleikar og bústovnatrupulleikar og viðgerðartupulleikar skulu loysast, hvat stórvur tórvur er á í dag. Tað skal tí verða sagt, skulu vit føroyingar skapa eitt samfelag fyr øll, so verða allir limafelagskapir og foreldrabólkar, ið eru umboðað innan MBF, at taka lógvatak fyr at fáa kunna kommunal- og landspolitikarar um støðuna hjá brekaðum, blindum, deyvum, menningartarnaðum og øðrum. Tað hevði tí verið upp á sitt pláss, at kommunalir og landsmyndugleikar og aðrir tóku umboð fyr MBF og limafeløg og foreldrabólkar við upp á ráð í kommunal- og landsætlanir, ið framdar verða og ráðfestingar av arbeiðum, so at nevndu trupulleikar verða loystir. Tað er eingin í dag, sum kann ímynda sær eitt samfelag utan brekað, blind, deyv, menningartarnað og onnur, og øll tey gomlu og sjúku, sum verða burturgoymd á ellis- og

røktarheimum og sjúkrahúsom og bústovnum/stovnum og sambýlum og vardum í búðum, sum ein er nógv ímóti.

Tað kann verða spurt, hvat skuldu vit gjørt við øll arbeiðs- og starvsfólk innan Almennasovuna og pensjóns og forsorgardeildirnar og almenna- og heilsurøktarskipar og sjúkrahúsverk og sosialu deildirnar hjá kommunum kring alt landið, høvdu vit ikki tey oman fyr nevndu ímillum okkum í tí dagliga lívinum. Tað er tí, at hesi hava uppið at uppliva dagliga samfelagslívið og náttúru og umhvørvi við at skipaðar verða útferðir kring alt landið og uttanlands, so at hesi kunnu fáa upplivingar á sama hátt sum frísk menniskju, sum ikki eru í somustøðu sum hesi, ið ein hevur samkenslu við, og MBF-limafeløg og foreldrabólkunum.

Tað allarfyrra, sum eigur at verða fram at kommunal- myndugleikum, er at fáa skift kantsteinar út við skrásteinar við fótonguteigar, so at tey í rullistólum tá kunnu sleppa upp á og niður av gongubreytum við fótonguteigar allastaðni á bygd og í bý kring alt landið og at fáa teleslyngur, t.v.s. ávaringarljós og -ljóð. Tað næsta er so at fáa skift hurdar og gáttir og trappur út við dyr við ongum gáttum og koyribreyt til dyrnar, so at tey í rullistóli kunnu koyra til avgreiðslurnar, ið fleiri av stovnum hava fingið her í Havnini, sum ynskjandi er at fáa aðrastaðni. Tað vil siga bústovnar/stovnar/ellis og røktarheim og sjúkrahús og sambýli og vardar í búðum og vard verkstøð/verkstøð og skúlar og ítróttar- og samkomuhøllir og kirkjur og samkomuhús kring alt landið og at fáa teleslyngur, t.v.s. ávaringarljós og ljóð við nevndu pláss.

Tað er eisini ynskjandi at fáa fotocellur oman fyr dyrnar ella knøttar at trýsta á til at lata upp og aftur dyrnar hjá teimum í koyristóli, so hesi fáa eins góðar atkomumøguleikar, sum

tey, ið eru frísk sum mong avvarðandi og foreldur hava stríðst við kommunalu og landspolitikarar og myndugleikar og valdir síðani ár teirra brekaðu í 1981.

Tað er ein stór skomm fyr okkum føroyingar, at vit skulu vera langt aftan fyr Norðurlond og knnu samanlíka okkum við Kenja í Afrika, tá tað snýr seg um at fáa loyst hesar atkomutrupulleikar, sum áður nevnt so mong stríðst við í tí dagliga lívinum kring alt landið. Tað er ikki minst galdandi at fáa loyst atkomutrupulleikar innan samferðsluna við Bygðaleiðum og strandfaraskipum, og tá ið talan er um atkomutrupulleikar við durum, gáttum og trappum at fáa skift út, so vit fáa koyribreyt við fotocellum oman fyr dyrnar ella knøttar at trýsta á hjá teimum í koyristólum og lift til bussar og strandfaraskip, sum kunnu taka hesar koyristólur.

Tað hevur skund hjá avvarðandi og foreldrum at fáa loyst hesar trupulleikar, nú hesi eru komin upp í árinu og vilja hava eina trygd fyr børn, ungdomar og tilkominn teirra fáa tryggja mannsømulig kor, og at øll hesi eisini fáa síni rættindi og virkis- og lestrar- og lærumøguleikar og frítíðarmøguleikar á sama hátt sum tey frísku. Tað kostar fleiri mill. kr. at senda føroyingar fleiri ferðir um árið niður á Ríkissjúkrahúsið í Keypmannahavn og at búleikast á Hotell Tórshavn, sum skapar nógv mikið av trupulleikum hjá avvarðandi og foreldrum og hvørs hesi eisini stríðst við Almennastovuna og pensjóns- og forsorgardeildirnar kring alt landið.

Tað hevði verið ynskilig hjá teimum at fingið hesar viðgerðir á Ríkissjúkrahúsinum í Keypmannahavn fluttar til Føroya, sum kundu farið fram á teimum føroysku sjúkrahúsum. Tað hevði spart okkum fleiri mill. kr. um árið, og vit

høvdu loyst trupulleikarnar hjá avvarðandi og foreldrum at skula stríðst við Almennastovu- og pensjóns- og forsorgardeildir. Tað kundi eisini verið skipað fyr, at serlæknar/læknar kundu komið til Føroya at viðgjørt føroyskar sjúklingar á føroyskum sjúkrahúsum. Tað hevði verið ein nógv betri og biligari og skynsamari loysn fyr okkum føroyingar, sum vit skulu fáa kunna kommunal- og landspolitikarar um. Tað kundi eisini verið skipað fyr, at arbeiðs- starvsfólk innan sjúkrahúsinu fingi eftirútbúgvingar, sum færu man vera á í dag hjá teimum, so tær verða á hædd við Norðurlond. Eisini kundi verið skipað fyr fundum og skeiðum at kunna um ymisku viðgerðarháttir so at øll kunnu vinna sær størri heilsuð, hvat øllum tórvur í dag kring alt landið. Tað hevur erið ein áhugavert sendirøð seinastu tíðina í SvF hvørt mikukvöld, »Øðrvísi viðgerðir«, sum vit føroyingar skuldu fingið til Føroya, so at alt fleiri og fleiri føroyingar kunnu byrja at fáa broytt sínar lívs- vanar og fáa fjørbroyttan og frískan kost og kostilskot og motión, sum øllum tórvur í dag kring alt landið, sum ein arbeiðir við í tí dagliga. Tað er eisini stórvur tórvur á at fáa loyst íbúðarspurningin við sambýlum og vardum íbúðum til brekað, blind, deyv, menningartarnað, gomul o.m.o. kring landið, sum hesi klara at gjalda við almennaveiting og pensjón, og at hava pening at liva fyr, hvat vit skylda at hjálpa teimum við í dag, so at tey fáa mannsømulig kor. Tað eru eisini samskiptitupulleikar, hesi hava at dragast við Almennastovuna og pensjóns- og forsorgardeildir kring alt landið, so hesi fáa kunning um rættindi og skyldur, ein kann koma aftur til at skriva um.

Hans Birgir Hansen